

DOI: <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series14.2026.35.05>

УДК 378.637.036:78

Гнатенко Антон Дмитрович,
аспірант факультету мистецтв і художньо-освітніх технологій,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
<https://orcid.org/0009-0006-2080-9722>
kafp234@gmail.com

ІНТЕГРАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО ТА ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

Стаття присвячена розгляду однієї з актуальних проблем педагогіки вищої школи, яка пов'язана з впровадженням у систему підготовки майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва цифрових інструментів. Зазначено, що проблема в галузі викладання мистецьких дисциплін полягає в необхідності постійної практичної взаємодії, тому вимагає адаптованого використання цифрових технологій. У даному випадку цифрові інструменти виступають не лише допоміжним засобом, а стають повноцінною та невід'ємною частиною професійної діяльності. Проаналізовано дослідження сучасних науковців, які вивчали питання цифрових засобів як інструментів професійної підготовки майбутніх викладачів, доводиться, що цифрові інструменти виступають не лише допоміжним засобом, а стають повноцінною та невід'ємною частиною професійної діяльності.

Доводиться, що події останніх років активізували розвиток інструментів для відеозв'язку і дали поштовх до фундації нової освітньої системи – дистанційного навчання. За рахунок активного створення софту викладачі та здобувачі освіти можуть створювати власні індивідуальні завдання за допомогою спеціалізованих додатків, що дозволяє безперервно працювати над професійною майстерністю. Також стало можливим архівувати власні заняття, які в подальшому можна використовувати для аналізу власного прогресу. Розглянуто використання цифрових інструментів у контексті дистанційного навчання. Розкрито широкий спектр сучасних цифрових ресурсів, необхідних для інтеграції в освітній процес не лише групових, а й індивідуальних занять. Описано сучасні провідні програми для написання нотного матеріалу, його редакції, звукозапису, хмарні сховища та програми для дистанційного навчання. Зокрема проаналізовано змішані методи і варіанти гейміфікації. Також розглянуто особливості програм «Sibelius», «Finale», «Ableton Live», «Logic Pro» і можливості штучного інтелекту.

Ключові слова: викладач музичного мистецтва, викладач перформативного мистецтва, здобувач, метод, мистецька освіта, професійна підготовка, цифрові інструменти, цифрові аудіо робочі станції

Вступ. У зв'язку з процесами глобалізації та активним розвитком медіапростору сучасна система вищої освіти України зіштовхнулася з гострою потребою цифрової трансформації. Адже традиційна модель підготовки майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва, яка базується на безпосередньому контакті між викладачем та здобувачем, не відповідає стрімкому розвитку інноваційних цифрових інструментів. Зазначимо, що проблема, яка стосується викладання мистецьких дисциплін полягає в необхідності постійної практичної взаємодії та вимагає адаптованого використання цифрових технологій. У даному випадку цифрові інструменти виступають не лише допоміжним засобом, а стають повноцінною та невід'ємною частиною професійної діяльності. Однак зауважимо, що ефективна інтеграція інноваційних технологій в освітній процес, зокрема професійну підготовку майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва, зіштовхується з недостатньо розробленим методичним,

дидактичним та інструментальним забезпеченням.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питання інтеграції інноваційних цифрових інструментів у професійну підготовку майбутніх викладачів стало предметом дослідження сучасних українських науковців, а саме: поняття «цифрові технології» та проблема їх використання в професійній підготовці майбутніх педагогів (О. Цюняк); можливості використання цифрових інформаційних ресурсів дистанційної освіти (І. Гевко); дидактичні умови використання інформаційно-комунікаційних технологій (Н. Бойко, І. Гончарук, Р. Гуревич, О. Овчарук, Ю. Олійник); методи та засоби електронного навчання (В. Кобися, А. Кобися, Л. Куцак); використання сучасних педагогічних програмних засобів (Ю. Жук, О. Соколюк, С. Величко та ін.); формування медіаграмотності майбутніх учителів (І. Барановська, Н. Мозгальова); формування інформаційно-цифрової компетентності педагога (С. Петрова). Опираючись на аналіз останніх досліджень можна зробити висновок, що питання інноваційних цифрових інструментів у професійній підготовці майбутніх викладачів є особливо актуальним, однак недостатньо приділено належної уваги питанням підготовки майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва, що засвідчує актуальність окресленої проблеми.

Мета статті – вивчення можливостей інтеграції інноваційних цифрових інструментів у професійну підготовку майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. На даний час традиційні методи професійної підготовки майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва вже не можуть повною мірою забезпечувати формування у здобувачів вищої освіти навичок, необхідних для подальшої ефективної роботи в сучасному освітньому та мистецькому просторі. Саме тому пріоритетом для процесу модернізації системи вищої освіти є впровадження цифрових інструментів в педагогічну та виконавську діяльність. Зокрема інноваційні цифрові інструменти є одними з найбільш ефективними у професійній підготовці майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва. За рахунок даних інструментів відкриваються нові можливості для індивідуалізації навчання, розвитку креативності та медіаграмотності, що є ключовим для подальшої професійної реалізації.

На думку С. Гончаренка, «інновації у сучасному вимірі виражаються в тенденціях нагромадження і видозміни різноманітних ініціатив і нововведень в освітньому просторі, які в сукупності приводять до глобальних змін у сфері освіти і трансформації її змісту та якості» [2, с. 95]. Як зазначає науковець, «ініціативи виникають у процесі природної еволюції сфери освіти, у пошуку більш перспективних форм і засобів педагогічної діяльності, апробації нових методик і прийомів навчання» [там само]. Погоджуємось із визначенням інноваційної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва К. Завалко як складного інтегрального утворення, яке передбачає різні види дій, в процесі яких викладач виступає інноваційною особистістю, новатором, здатним реформувати власну роботу [3].

Враховуючи висловлені наукові ідеї зазначимо, що сучасний викладач музичного або хореографічного мистецтва має бути не лише високо кваліфікованим виконавцем та педагогом, а й вміти ефективно інтегрувати інноваційні цифрові інструменти у власну професійну практику. Це дозволить покращити якість подачі навчального матеріалу, його засвоєння здобувачами, допоможе бути конкурентно-спроможними в подальшій професійній діяльності.

Як зазначають дослідники, «у розпорядженні учнівської молоді XXI століття є велика кількість засобів масової інформації та цифрових носіїв. Зорієнтуватися в них і знайти вірне рішення можна у разі, коли студент уміє швидко видобувати інформацію та критично оцінювати її» [1, с. 302]. Зауважимо, що в процесі професійної підготовки майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва активно застосовується широкий спектр інноваційних цифрових технологій, який включає в себе не лише класичні навчальні платформи для відеоконференцій, аудіо та відео забезпечення, а також й сучасні

інструменти для професійної творчості. «Саме технологічний базис нових цифрових технологій дозволяє реалізувати одну з головних переваг нової освітньої системи – навчання на відстані або – дистанційне навчання – інтернет-освіта» [4, с. 256].

Дистанційне навчання майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва має свою унікальну специфіку, оскільки основою мистецьких дисциплін є теоретичні знання, які поєднуються з практикою, що традиційно реалізується за рахунок фізичного контакту. Однак пандемія Covid-19 активізувала розвиток інструментів для відеозв'язку та дала поштовх до фундації нової освітньої системи – дистанційного навчання. З появою нових інструментів для відеоконференцій здобувачі освіти змогли навчатися незалежно від власного географічного розташування, що дозволило отримувати знання по всьому світу. За рахунок активного створення софту викладачі та здобувачі освіти змогли створювати власні індивідуальні завдання за допомогою спеціалізованих додатків, що дозволяє в свою чергу безперервно працювати над професійною майстерністю. Також стало можливим архівувати власні заняття, які в подальшому можна використовувати для аналізу власного прогресу.

Варто відзначити, що для ефективності дистанційного навчання в контексті мистецьких дисциплін доцільно застосовувати як інтерактивні, так і змішані методи, до яких можна віднести синхронні заняття, тобто навчання в реальному часі за допомогою програм для відеоконференцій, асинхронні заняття, які мають на увазі завдання для самостійної роботи і які після виконання необхідно записати та надіслати викладачу, а також варіанти гейміфікації, де за допомогою використання ігрових елементів здобувачі освіти можуть отримувати додаткові бали. «Вчені зазначають, що вимоги до викладача дистанційного навчання відрізняються від традиційних. Практика показує, що викладачі, які працюють дистанційно, повинні мати універсальну підготовку: володіти інформаційними технологіями, вміти розробляти стратегії суб'єктної взаємодії між учасниками освітнього процесу, а також підвищувати творчу активність та власну кваліфікацію» [10, с. 135].

Основою дистанційного навчання є використання електронних ресурсів. Зокрема перевагами електронних ресурсів є «використання у будь-якому місці; застосування онлайн-тренажерів для розвитку професійних здібностей; створення відео-лекції, що дозволить в подальшому переглядати та закріплювати матеріал [6, с. 197]. Вважаємо, що електронні освітні ресурси є фундаментом для реалізації інноваційних цифрових інструментів в процесі професійної підготовки майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва. Їх особливість полягає в тому, що вони надають змогу забезпечити гнучкість навчання, тому стають особливо важливими для дистанційного та змішаного навчання.

Сучасне викладання мистецьких дисциплін практично неможливо уявити без використання спеціального програмного забезпечення, який дозволяє як відтворювати, так і самостійно аналізувати та створювати навчальний матеріал. Варто наголосити, що за останніх 5 років цифрові технології в контексті мистецької освіти зробили великий крок у розвитку та розширили можливості. Серед провідних програм, які найчастіше користуються популярністю як в сучасному музичному просторі, так і в освітньому процесі, найбільш популярними є програмне забезпечення для нотації та аранжування. Дане програмне забезпечення відкриває здобувачам освіти можливість для написання власних музичних композицій, редагування та аранжування, що, в свою чергу, стає корисним для формування навичок музичного аналізу та інтонування. На даний час найбільш вживаними програмами є «Sibelius» та «Finale». Вони є в арсеналі сучасних композиторів, музичних видавництв та аранжувальників. Поступово вони стають доступними як для викладачів музичного мистецтва, так і для здобувачів освіти. Головна задача, яку виконують «Sibelius» та «Finale» – написання, редагування та відтворення музичного матеріалу. «Майбутні викладачі музичного мистецтва мають можливість

створювати власний художній образ, а не тільки розв'язувати проблему механічного тренування послідовності звуків [8, с. 103]. Робота з програмами «Sibelius» та «Finale» потребує загострення уваги на художній складовій мистецтва, адже збільшує ризик суто його технічного розуміння. «Різні програми, зокрема «Maestro», «Sibelius» дають змогу редагувати партитури, додавати різні звуки і шуми, аранжувати мелодію та редагувати її у різних стилях та багато іншого. Усе це спрямовує роботу здобувачів освіти на креативне вираження своєї творчості» [9, с. 134].

Хоч програми «Sibelius» та «Finale» створені для виконання ідентичних функцій, вони мають деяку відмінність в робочому процесі та дизайні. Зокрема, якщо провести паралель між ними, то можна прослідкувати, що «Finale» пропонує велику кількість опцій та налаштувань, якою користуються професійні музиканти та видавництва, в той як «Sibelius» має ідентичний функціонал, але є більш інтуїтивною програмою, яка потребує менше часу для засвоєння та оволодіння базовими навичками. В контексті роботи з музичним матеріалом програма «Finale» надзвичайно гнучка і кожен її елемент музичного твору піддається ручному контролю, в той час як програма «Sibelius» орієнтована швидше на автоматизацію. В процесі роботи з партіями «Finale» складніша в налаштуванні параметрів як для загальної партитури, так і для конкретних партій. Підводячи підсумок зазначимо, що при виборі даного забезпечення варто відштовхуватися від власних можливостей, досвіду та потреб. Вважаємо, що для базових задач, таких як створення та прослуховування музичного матеріалу, викладачам або здобувачам вищої освіти варто обрати програму «Sibelius». Проте, якщо запит виходить за межі навчального процесу, краще обирати програму «Finale».

Водночас паралельно з переліченими програмами популярними у використанні є цифрові аудіо робочі станції. Основна задача даних інструментів є запис та редагування музики. За допомогою даних інструментів майбутніх викладачі музичного та хореографічного мистецтва мають можливість відкрити для себе основи звукорежисури. «В умовах мотивованого включення студента в художньо-пізнавальну діяльність вона стає цікавою, захоплюючою, що приносить задоволення» [7, с. 333]. Провідними програмами для залучення здобувачів до практичної діяльності вважаються «Ableton Live» та «Logic Pro». Їх основними перевагами є: інтуїтивність робочого процесу, що дозволяє за короткий термін ознайомитись з особливостями користування та розпочати власне створення якісного музичного супроводу або авторських проєктів. «Ableton Live» та «Logic Pro» пропонують широкий спектр інструментів, музичних ефектів та функцій професійного редагування, що, в свою чергу, дає повний контроль над звучанням.

Постійна інтеграція інноваційних цифрових інструментів в процес професійної підготовки майбутніх бакалаврів музичного та хореографічного мистецтва дає змогу в умовах змішаного чи дистанційного навчання компенсувати фізичну відсутність викладача за допомогою спеціалізованих інструментів, що робить можливим безперервну роботу. Не можна не відмітити, що дистанційні заняття також позитивно впливають на формування цифрової та медіаграмотності майбутніх викладачів, оскільки в процесі таких занять формуються навички роботи з електронними ресурсами, що є невід'ємним елементом для їх майбутньої професійної реалізації в умовах цифровізації суспільства.

Окремої уваги заслуговує інтеграція штучного інтелекту як у творчий, так і у навчальний процес. Сучасні інструменти штучного інтелекту здатні не лише генерувати суто технічні фрагменти, а й пропонувати різноманітні мистецькі варіанти, опираючись на особливості епохи, жанру та стилю, що, в свою чергу, дає можливість здобувачам освіти експериментувати з музичним матеріалом. Окрім цього, штучний інтелект може запропонувати здобувачам освіти додаткові персоналізовані плани занять, опираючись на інформацію, яку зазначить здобувач. Впровадження штучного інтелекту у процес професійної підготовки майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва дозволяє активно використовувати передові цифрові технології у подальшій професійній

реалізації.

Висновки. Отже, інтеграція цифрових інструментів у процес професійної підготовки майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва є важливим елементом сучасної мистецької освіти. Дані інструменти доповнюють традиційну методику викладання, підвищують професійну компетентність майбутніх викладачів. В сучасних умовах дистанційного та змішаного навчання використання платформ для відео-конференцій зробило процес навчання безперервним, оскільки здобувач освіти може отримувати навчальний матеріал незалежно від географічного розташування. Використання нотних редакторів дозволяє майбутнім викладачам музичного та хореографічного мистецтва створювати власний музичний матеріал, опановувати основи композиції та аранжування. З розвитком інноваційних цифрових інструментів здобувачам освіти відкрився доступ до світових мистецьких надбань, до яких можна віднести як відеозаписи, так і відцифровані методичні матеріали. Сучасні інноваційні цифрові інструменти допомагають здійснювати підготовку майбутніх викладачів музичного та хореографічного мистецтва, які зможуть поєднувати у власній професійній діяльності традиційні методи викладання та сучасні цифрові технології.

Л і т е р а т у р а :

1. Барановська І., Мозгальова Н. Медіаграмотність–життєво-необхідна компетентність майбутніх учителів XXI століття. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/8427f0bb-7203-4218-b25d-8c123100df16/content> (дата звернення 02.10.25).
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К., Либідь, 1997. 374 с.
3. Завалко К. В. Інноваційні аспекти професійно-педагогічної діяльності вчителя музики. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. 2012. Вип. 13 (18). Київ: Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова. С.42-49.
4. Кобися В., Кобися А., Куцак Л. Інтернет освіта – сучасні технології, методи та засоби електронного навчання. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2021. Вип. 62. С. 256-264. 10.31652/2412-1142-2021-62-256-265
5. Лабунець В. Інноваційні технології інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики. Теорія та методика Кам'янець-Подільський, ПП Зволейко Д. Г., 2014. 352 с.
6. Мартинюк А. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. 2022. Вип. 1(17). С. 192–200. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.17.2022.259987>
7. Мозгальова Н. Методологічні засади формування художньо-виконавської самоефективності майбутніх учителів музики та хореографії. Наукові перспективи. Серія: «Педагогіка». 2022. Вип. 10(28). С. 324-335, [10.52058/2708-7530-2022-10\(28\)-324-335](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-10(28)-324-335)
8. Селезньов С., Кшивак Ю., Новосадов Я. Виконавсько-інструментальна майстерність майбутніх учителів музичного мистецтва: теоретичний аспект. Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. 2023. Вип. 31. С. 101-106, doi.org/10.31392/UDU-nc.series14.2024.31.14
9. Теплова О., Новосадова А. Дидактичні умови використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Молодь і ринок. 2024. Вип. 19(221). С. 132-136. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.297076>
10. Novosadov, Y., Mozgalov, A., & Balan, V. (2024). Distance education as a means of improving the organization of the educational process. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, (4), 133-140. <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2024-4-14>

R e f e r e n c e s :

1. Baranovska I., Mozgalova N. Mediahramotnist–zhyttievoneobkhidna kompetentnist maibutnikh uchyteliv KhKhl stolittia [Media literacy is a vital competency for future teachers of the 21st century]. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/8427f0bb-7203-4218-b25d-8c123100df16/content> (data zvernennia 02.10.25). [in Ukrainian].
2. Honcharenko S. Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv, Lybid, 1997. 374 s. [in Ukrainian].

3. Zavalko K. V. Innovatsiini aspekty profesiino-pedahohichnoi diialnosti vchytelia muzyky [innovative aspects of the professional and pedagogical activity of a music teacher]. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 14. Teoriia i metodyka mystetskoï osvity. 2012. Vyp. 13 (18). Kyiv: Vydavnytstvo NPU im. M. P. Drahomanova. S.42-49. [in Ukrainian].
4. Kobysia V., Kobysia A., Kutsak L. Internet osvita – suchasni tekhnolohii, metody ta zasoby elektronnoho navchannia [Online education – modern technologies, methods and means of e-learning]. Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy. 2021. Vyp. 62. S. 256-264. 10.31652/2412-1142-2021-62-256-265. [in Ukrainian].
5. Labunets V. Innovatsiini tekhnolohii instrumentalno-vykonavskoi pidhotovky maibutnoho vchytelia muzyky [Innovative technologies of instrumental and performing training of future music teachers]. Teoriia ta metodyka Kamianets-Podilskyi, PP Zvoleiko D. H., 2014. 352 s. [in Ukrainian].
6. Martyniuk A. Formuvannia informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Formation of information and communication competence of future music teachers]. Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty. 2022. Vyp. 1(17). S. 192–200. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.17.2022.259987>. [in Ukrainian].
7. Mozgalova N. Metodolohichni zasady formuvannia khudozhno-vykonavskoi samoefektyvnosti maibutnikh uchyteliv muzyky ta khoreohrafii [Methodological principles for the formation of artistic and performing self-efficacy of future music and choreography teachers]. Naukovi perspektyvy. Serii: «Pedahohika». 2022. Vyp. 10(28). S. 324-335, 10.52058/2708-7530-2022-10(28)-324-335. [in Ukrainian].
8. Seleznov S., Kshyvak Yu., Novosadov Ya. Vykonavsko-instrumentalna maisternist maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva: teoretychnyi aspekt [Performing and instrumental skills of future teachers of music: a theoretical aspect]. Naukovyi chasopys UDU imeni Mykhaila Drahomanova. Serii 14. Teoriia i metodyka mystetskoï osvity. 2023. Vyp. 31. S. 101-106, doi.org/10.31392/UDU-nc.series14.2024.31.14 [in Ukrainian].
9. Teplova O., Novosadova A. Dydaktychni umovy vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u protsesi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Didactic conditions for using information and communication technologies in the process of training future teachers of music]. Molod i rynok. 2024. Vyp. 19(221). S. 132-136. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.297076>. [in Ukrainian].
10. Novosadov, Y., Mozgalov, A., & Balan, V. (2024). DISTANCE EDUCATION AS A MEANS OF IMPROVING THE ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, (4), 133-140. <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2024-4-14>. [in English].

Gnatenko Anton. Innovative Digital Tools in the Professional Training of Future Teachers of Music and Choreographic Arts.

The article is devoted to the consideration of one of the urgent problems of higher education pedagogy, which is related to the introduction of digital tools into the system of training future teachers of musical and choreographic art. It is emphasized that in the conditions of rapid digitalization of modern society, teachers of musical and choreographic art, as well as students of relevant specialties, must not only possess theoretical knowledge of digital tools, but also be able to apply them in practice. The purpose of the article is to study the possibilities of integrating innovative digital tools into the professional training of future teachers of musical and choreographic art. The research of modern scientists who studied the issues of digital means as tools for professional training of future teachers is analyzed. The use of digital tools in the context of distance learning is considered. A wide range of modern digital resources necessary for the integration of not only group but also individual classes into the educational process is disclosed. Modern leading programs for writing musical material, its editing, sound recording, cloud storage and programs for distance learning are described. In particular, mixed methods (synchronous classes) and gamification options were analyzed. The features of the programs «Sibelius» and «Finale», «Ableton Live», «Logic Pro», and the capabilities of artificial intelligence were also considered. The introduction of the listed innovative tools into the process of professional training of future teachers of musical and choreographic art contributes to the formation of digital literacy among higher education students, which is necessary for further successful professional activity, increases motivation for learning, and also expands the practical tools, preparing future teachers of musical and choreographic art for the challenges of modern art education.

Keywords: music teacher, performing arts teacher, applicant, method, art education. training, digital instruments, digital audio workstations.